

GENERALINIO ADVOKATO
F. G. JACOBS IŠVADA,

pateikta 2005 m. vasario 24 d.¹

1. Ši byla yra susijusi su ieškiniu, pareikšto draudėjo savo draudikams, siekiant gauti žalos atlyginimą pagal atsakomybės prieš nukentėjusią šalį draudimo polisą. Į bylą draudikai siekia kaip trečią šalį įtraukti kitą draudiką, kuris tariamai apdraudė nukentėjusią šalį nuo tos pačios rizikos.

2. Pagrindinis klausimas byloje toks: ar taikant Briuselio konvenciją² šią situaciją reglamentuoja taisyklės dėl jurisdikcijos bylose, susijusiose su draudimu, ar atskira nuostata dėl trečiosios šalies bylų.

3. Tuo atveju, kai turėtų būti taikoma pastaroji nuostata, kyla klausimas, kokiomis sąlygomis jos taikymas yra galimas.

1 — Originalo kalba: anglų.

2 — 1968 m. rugsėjo 27 d. Briuselio konvencija dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo. Konsoliduota Konvencijos redakcija, su pakeitimais, padarytais keturiomis vėlesnėmis prisijungimo Konvencijomis, paskelbta OL C 27, 1998, p. 1. Nuo 2002 m. kovo 1 d. (po faktinių šios bylos aplinkybių) Konvencija, išskyrus nuostatas dėl Danijos ir kitų valstybių narių tam tikrų užjūrio teritorijų, buvo pakeista 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 12, 2001, p. 1).

Briuselio konvencija

4. Briuselio konvencija reguliuoja jurisdikciją ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymą. II antraštinė dalis apibrėžia Susitariančiųjų Valstybių jurisdikciją. 2 straipsnyje įtvirtinta bendra taisyklė, kad Susitariančiosios Valstybės, kurioje nuolat gyvena atsakovas, teismai turi jurisdikciją. Po to išdėstomos šios taisyklės išimtys, kai jurisdikciją tam tikrose bylose turi kiti teismai.

5. 6 straipsnio 2 punktą kaip vieną tokių išimčių nurodo trečiosios šalies bylas. Pagal šią nuostatą Susitariančioje Valstybėje gyvenančiam asmeniui byla taip pat gali būti iškelta „kaip trečiajai šaliai ieškinyje dėl garantijos ar laidavimo, ar bet kurioje kitoje trečiosios šalies byloje – teisme, kuris yra priėmęs bylą savo žinion, išskyrus atvejį, kai ši byla buvo iškelta norint pašalinti jį iš jurisdikcijos to teismo, kuriam priklausytų nagrinėti jo bylą“.

6. II antraštinės dalies 3 skirsnis reglamentuoja jurisdikciją bylose, susijusiose su draudimu. Jame numatyta:

- 3) jei jis yra vienas iš kelių draudikų – Susitariančiosios Valstybės, kurioje byla yra iškelta pagrindiniam draudikui, teismuose.

„7 straipsnis

<...>

Jurisdikcija draudimo byloms nustatoma pagal šį skirsnį, nepažeidžiant 4 straipsnio ir 5 straipsnio 5 punkto nuostatų.

9 straipsnis

8 straipsnis

Susitariančiojoje Valstybėje buveinę turinčiam draudikui byla gali būti keliama:

Dėl atsakomybės draudimo ar nekilnojamojo turto draudimo byla draudikui taip pat gali keliama vietos, kurioje įvyko draudiminis įvykis, teismuose. Tokia pati tvarka taikoma ir tuo atveju, kai kilnojamas ir nekilnojamas turtas yra apdrausti pagal tą patį draudimo liudijimą (polisą) ir jiems abiem tokio įvykio metu padaryta žala.

- 1) valstybės, kurioje jis turi buveinę, teismuose;

10 straipsnis

- 2) kitoje Susitariančiojoje Valstybėje – vietos, kurioje nuolat gyvena draudimo liudijimo (poliso) turėtojas, teismuose;

Dėl atsakomybės draudimo, jeigu leidžia teismo teisė, draudikas taip pat gali būti prijungtas prie bylų, kurias nukentėjusioji šalis iškėlė draudėjui.

7, 8 ir 9 straipsnių nuostatos taikomos ieškiniams, kuriuos nukentėjusioji šalis pareiškia draudikui tiesiogiai, jeigu tokie tiesioginiai ieškiniai yra leidžiami.

Jeigu tokius tiesioginius ieškinius reglamentuojantys įstatymai numato, kad draudimo liudijimą (polisą) turintis asmuo arba draudėjas gali būti prijungti prie ieškinio kaip šalis, jurisdikciją tokiems ieškiniams turi tas pats teismas.

11 straipsnis

Nepažeidžiant 10 straipsnio trečiosios pastraipos nuostatų, draudikas gali kelti bylą tik Susitariančiosios Valstybės, kurioje nuolat gyvena atsakovas, nesvarbu, ar jis yra draudimo liudijimo (poliso) turėtojas, draudėjas ar naudos gavėjas, teismuose.

Šio skirsnio nuostatos neturi poveikio teisei pareikšti priešieškinį teisme, kuriame pagal šį skirsnį nagrinėjamas pirminis ieškiny.

12 straipsnis

Nuo šio skirsnio nuostatų galima nukrypti tik pagal susitarimą dėl jurisdikcijos:

- 1) sudarytą po to, kai kilo ginčas; arba
- 2) kuris leidžia draudimo liudijimo (poliso) turėtojui, draudėjui ar naudos gavėjui pareikšti ieškinį kituose teismuose negu tie, kurie nurodyti šiame skirsnyje; arba
- 3) kurį yra sudarę draudimo liudijimo (poliso) turėtojas ir draudikas, abu turintys nuolatinę gyvenamąją vietą ar buveinę toje pačioje Susitariančiojoje Valstybėje, ir kuris tos valstybės teismams suteiktą jurisdikciją net tuo atveju, jei draudiminis įvykis įvyktų užsienyje, jeigu tik toks susitarimas neprieštarauja tos valstybės įstatymams; arba
- 4) kuris yra sudarytas su draudimo liudijimo (poliso) turėtoju, kuris neturi nuolatinės gyvenamosios vietos ar buveinės Susitariančiojoje Valstybėje, išskyrus tuos atvejus, kai draudimas yra privalomas ar susijęs su Susitariančiojoje valstybėje esančiu nekilnojamuoju turtu; arba
- 5) kuris yra susijęs su draudimo sutartimi, sudaryta dėl vienos ar daugiau 12a straipsnyje numatytų rizikų.“

7. 12a straipsnyje išvardijamos rizikos rūšys, susijusios iš esmės su komerciniu prekių gabenimu jūroje plaukiojančiais laivais ir orlaiviais.

telę, kurioje laikomi nauji automobiliai, skirti parduoti ir transportuoti Europoje. Dėl žalos transporto priemonėms ji yra apsidraudusi Prancūzijoje įsisteigusiose *GIE Réunion européenne*, *AXA*, *Winterthur*, *Le Continent* ir *Assurances Mutuelles de France*.

8. 8 skirsnyje nustatomos taisyklės dėl skirtingų Susitariančiųjų Šalių teismuose iškeltų susijusių bylų. Šiuo atveju svarbiame 22 straipsnyje numatoma:

„Tais atvejais, kai skirtingų Susitariančiųjų Valstybių teismuose pareiškiami susiję ieškiniai, bet kuris teismas, išskyrus teismą, kuriame byla buvo iškelta pirmiausia, gali sustabdyti ieškinio nagrinėjimą, kol ieškiniai nagrinėjami pirmąja instancija.

<...>

10. 1990 m. rugpjūčio 13 d. didelė kruša pakenkė kai kurioms automobilių stovėjimo aikštelėse laikytoms *General Motors España* (toliau – *GME*) priklausančioms transporto priemonėms, kurių draudikas *Zurich España* yra įsisteigęs Ispanijoje. Ispanijoje *GME* iškelta byla baigėsi *GME* ir *Soptrans* susitarimu, pagal kurį *Soptrans* už žalą *GME* turėjo sumokėti 120 mln. pesetų.

Šiame straipsnyje ieškiniai laikomi susijusiais, jei ryšys tarp jų yra toks glaudus, jog tikslinga juos nagrinėti ir spręsti kartu, kad būtų išvengta nesuderinamų sprendimų rizikos nagrinėjant juos atskirai.“

Faktinės ir procedūrinės aplinkybės

9. *Soptrans* yra Boulou (Prancūzija) įsteigta įmonė, turinti automobilių stovėjimo aikš-

11. Paskui, *Soptrans* padavė į teismą savo draudikus *Tribunal de Grande Instance Perpignan*, reikalaudama išmokėti atsakomybės draudimą. Jie savo ruožtu paprašė įtraukti į bylą *Zurich España* pagal Prancūzijos draudimo kodekso L 121-4 straipsnį dėl tos pačios rizikos draudimo keliais draudimais. *Zurich España* teigė, kad jurisdikciją turi teismai Barselonoje, kur ji yra įsisteigusi.

12. Gavęs apeliacinį skundą dėl Perpinjano teismo sprendimo, 2001 m. vasario 15 d. Sprendimu *Cour d'Appel, Montpellier* (Montpelje Apeliacinis teismas) nusprendė, kad *Zurich España* negali būti įtraukta į bylą Prancūzijos teismuose.

14. Ieškovės, *Zurich España*, Komisija, Prancūzijos bei Italijos vyriausybės pateikė pastabas raštu. Visos šios šalys, išskyrus Italijos vyriausybę, dalyvavo posėdyje.

13. *Soptrans* draudikai (toliau – ieškovės) ginčija šį sprendimą *Cour de Cassation* (Kasacinis teismas). Šis teismas sustabdė bylą ir paprašė priimti prejudicinį sprendimą šiais klausimais:

Pirmasis klausimas

„1. Ar draudimo byloms, susijusioms ne su perdraudimu, o su dvigubu ar bendruoju draudimu, tarp draudikų dėl garantijos arba trečiosios šalies įtraukimo taikomos 1968 m. rugsėjo 27 d. Briuselio konvencijos su pakeitimais, padarytais 1978 m. Prisijungimo konvencija, II antraštinės dalies 3 skirsnio nuostatos?

15. Šalys nesutaria, ar Konvencijos II antraštinės dalies 3 skirsnis taikomas draudimo byloms, susijusioms su dvigubu ar bendruoju draudimu, tarp draudikų dėl garantijos arba trečiosios šalies įtraukimo. Ieškovės, Komisija ir Italija teigia, kad 3 skirsnis netaikomas, o *Zurich España* ir Prancūzija tvirtina priešingai.

16. Man atrodo, kad, nepaisant plačios 7 straipsnio formuluotės, šio skirsnio normos yra netaikytinos draudikų byloms.

2. Ar nustatant jurisdikciją bylose tarp draudikų dėl garantijos arba trečiosios šalies įtraukimo taikomas 6 straipsnio 2 punktas; jei taip, ar toks taikymas priklauso nuo ryšio tarp skirtingų ieškinų, kaip apibrėžta Konvencijos 22 straipsnyje, ar bent jau nuo to, kad tarp tokių ieškinų esantis ryšys yra pakankamas ir rodantis, jog pasirenkant teismą nebuvo piktnaudžiauta?“

17. Tai patvirtina visos materialinės šio skirsnio nuostatos, ypač 8, 10 ir 12 straipsniai, kuriuose aiškiai kalbama apie bylas, iškeltas draudėjo, apdraustojo ar nukentėjusios šalies, ir 11 straipsnis, kuriame nurodomos bylos, iškeltos draudėjui, apdraustajam ar naudos gavėjui.

18. Teismo praktika patvirtina, kad šis skirsnis, kaip ir daugelis kitų specialių Konvencijos normų, yra skirtas ginti silpnesnę šalį – šiuo atveju „apdraustąjį, dažnai susiduriantį su iš anksto parengta sutartimi, kurios sąlygos nebegali būti pakeistos ir kuris yra ekonomiškai silpnesnėje padėtyje“³, arba „šalį, kuri yra ekonomiškai silpnesnė ir mažiau patyrusi teisiniuose reikaluose nei kita draudimo sutarties šalis“⁴. Aš neįsivaizduoju situacijos, kurioje verslininkas draudikas galėtų teigti esantis panašioje blogoje situacijoje kito draudiko atžvilgiu, kad galėtų remtis šiuo skirsniu.

19. Dėl pagrindinės bylos pastebėtina, kad *Soptrans* teismo pasirinkimas visiškai atitiko 3 skirsnį.

20. Remiantis šiuo požiūriu, reikia pažymėti, kad bylų, kurios patenka į skirsnio taikymo sritį, atveju 8 straipsnio trečioji pastraipa ir 10 straipsnis leidžia įtraukti draudiką, kuris gali būti paprašytas prisidėti prie nuostolių ar žalos atlyginimo, į bylą už jo gyvenamosios vietos jurisdikcijos ribų.

21. Tiesa, nė viena iš šių nuostatų neapima dabartinės bylos aplinkybių. 8 straipsnio 3 punkte kalbama apie bendrojo draudimo sutartį ir, nepaisant nacionalinio teismo klausimo formuluotės, atrodo aišku, kad ieškovių ir *Zurich España* santykiai šiuo atveju nėra bendrojo draudimo santykiai Konvencijos prasme⁵. 10 straipsnyje minimos nukentėjusių šalių iškeltos bylos.

22. Tačiau aišku, kad draudiko, kaip trečiosios šalies atsakovės, įtraukimas į ne draudiko, o kitos šalies iškeltą bylą, neprieštarauja skirsnio logikai.

23. Galiausia, net jei 3 skirsnis būtų taikytinas byloms tarp ieškovių ir *Zurich España* dėl trečiosios šalies įtraukimo (aš jau paaiškinau, kad, mano manymu, jis netaikomas bylose tarp draudikų), atskirai paėmus, tik remiantis 11 straipsniu, kuris riboja draudiko teisę pasirinkti bylą nagrinėsiantį teismą,

3 — 1983 m. liepos 14 d. Sprendimas *Gerling* (C-201/82, Rink. p. 2503, 17 punktą).

4 — 2000 m. liepos 13 d. Sprendimas *Group Josi* (C-412/98, Rink. p. I-5925, 65 punktą).

5 — Žr. Schlosser pranešimo dėl Danijos Karalystės, Airijos ir Didžiosios Britanijos bei Šiaurės Airijos Karalystės prisijungimo prie Konvencijos dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo konvencijos ir prie Protokolo dėl Teisingumo Teismo (OL C 59, 1979, p. 71) 149 punktą.

galėtų būti reikalaujama bylą iškelti *Zurich España* gyvenamosios vietos teismuose.

24. Tačiau, pirma, 11 straipsnyje minimi tik atsakovai, kurie yra draudėjai, apdraustieji arba naudos gavėjai; antra, teismą pasirinko *Soptrans*, o ne ieškovai; ir trečia, 11 straipsnyje paprasčiausia pakartojama 2 straipsnyje⁶ įtvirtinta bendra atsakovo gyvenamosios vietos taisyklė, kurią taikant byloje dėl trečiosios šalies įtraukimo reikia atsižvelgti į 6 straipsnio 2 punkto išimtį. Ši nuostata yra antrojo klausimo objektas.

25. Todėl į pirmąjį klausimą reikia atsakyti, kad byloms, susijusioms su dvigubu draudimu, tarp draudikų dėl garantijos arba trečiosios šalies įtraukimo netaikomos Briuselio konvencijos II antraštinės dalies 3 skirsnio nuostatos dėl bylų, susijusių su draudimu.

nustatant jurisdikciją byloje tarp draudikų dėl garantijos arba trečiosios šalies įtraukimo taikomas 6 straipsnio 2 punktas; jei taip, ar toks taikymas priklauso nuo ryšio tarp skirtingų ieškinų, kaip apibrėžta Konvencijos 22 straipsnyje, ar bent jau nuo to, kad tarp tokių ieškinų esantis ryšys yra pakankamas ir rodantis, jog pasirenkant teismą nebuvo piktnaudžiauta.

27. 3 skirsnio pripažinimo netaikytinu atveju *Zurich España* pateikia alternatyvų argumentą, jog šioje byloje yra netenkinamos 6 straipsnio 2 punkto sąlygos, todėl ši nuostata yra netaikytina. Kita vertus, ieškovai, Komisija ir Italija tvirtina, kad 6 straipsnio 2 punktas yra taikomas.

28. Į tris dalykus atkreipiamas dėmesys skirtinguose argumentuose.

Antrasis klausimas

26. Antruoju klausimu prašymą dėl prejudicinio sprendimo padavęs teismas klausia, ar

29. Pirmiausia dėl to, kad pagrindinė byla neturėtų būti iškelta tik siekiant pašalinti trečiąją šalį iš teismo, kuris būtų kompetentingas jo byloje, jurisdikcijos, *Zurich España* posėdyje teigė, kad ieškovės bandė pašalinti ją iš Ispanijos teismų jurisdikcijos, nurodydami *Soptrans* vesti bylą taip, kad jos nebūtų šaukiamos į šiuos teismus.

6 — Žr. 4 išnašoje nurodytos generalinio advokato M. N. Fennelly išvados byloje *Group Josi* 30 punktą.

30. Tačiau tai yra fakto klausimas, kurį turi spręsti nacionaliniai teismai. Jei vienintelis teismo pasirinkimo tikslas būtų pašalinti *Zurich España* iš jos tikrojo teismo jurisdikcijos, be abejo, kaip matyti iš 6 straipsnio 2 punkto teksto, ši nuostata nebūtų taikoma.

33. Bet kuriuo atveju akivaizdu, kad yra neatskiriama ryšys tarp ieškinio, pareikšto draudikui, kuriame prašoma atlyginti draudiminio įvykio padarytą žalą, ir bylos, kurioje šis draudikas prašo finansinio indėlio iš kito draudiko, kuris, tvirtinama, apdraudė tą pačią riziką.

31. Antra, diskutuotina, ar 6 straipsnio 2 punkto taikymas priklauso nuo ryšio tarp pagrindinės bylos ir bylos dėl garantijos arba trečiosios šalies įtraukimo, kurio pakanka įvykdyti 22 straipsnio kriterijus arba įrodyti, kad pasirenkant teismą nebuvo piktnaudžiauta.

34. Tuo remdamasis aš nematau, kad būtina papildomai reikalauti glaudesnio ryšio 22 straipsnio ar kitos nuostatos prasme. Todėl argumentai dėl konkretaus tokio ryšio pobūdžio yra nenagrinėtini.

35. Dėl antrojo aspekto pažymėtina, kad ketinimo pašalinti šalį iš tikrosios jurisdikcijos buvimas arba nebuvimas yra nesusijęs su ryšiu tarp pagrindinės bylos ir trečiosios šalies bylos ir, mano nuomone, nėra prasmės sieti šių dviejų kriterijų.

32. Dėl pirmojo aspekto aš sutinku, kad kai atsakovas reikalauja įtraukti į bylą trečiąją šalį, egzistuoja neatskiriama ryšys tarp įstojimo į bylą ir pagrindinės bylos. Kaip tvirtina Komisija, ryšį parodo interesas, kurį gali turėti pagrindinis atsakovas siekdamas užsitikrinti, kad priėmus sprendimą pagrindinėje byloje trečioji šalis išmokėtų garantiją ar kokį kitą žalos atlyginimą.

36. Nepaisant to, *Zurich España* cituoja *Cour d'Appel, Montpellier* išvadą, kad nėra

pavojaus, jog pagrindinėje byloje ir byloje dėl garantijos arba trečiosios šalies įtraukimo galėtų būti priimti vienas kitam prieštaraujantys sprendimai.

„dėl procesinių taisyklių pažymėtina, jog turi būti vadovujamasi nacionalinių teismų taisyklėmis nacionalinėmis taisyklėmis“.⁷

37. Tačiau, kaip jau minėjau, šios bylos neatskiriama susijusios, o 22 straipsnio kriterijai, vienas iš kurių yra dėl nesuderinamų sprendimų pavojaus, nėra svarbūs. Bet kuriuo atveju reikia pastebėti, kad 22 straipsnis leidžia, bet nereikalauja teismo, kito nei teismas, kuriame buvo iškelta pirmoji byla, sustabdyti bylą arba atsisakyti jurisdikcijos.

40. Ieškovės pastebi, kad Prancūzijos civilinio proceso kodekso 325 straipsnyje numatoma, jog prašymas dėl trečiosios šalies įtraukimo yra priimtinas, tik jei jis turi pakankamai glaudų ryšį su pagrindinės bylos šalių reikalavimais.

38. Trečia, kai kurios šalys mano, kad prašymas dėl garantijos arba trečiosios šalies įtraukimo gali nepatekti į 6 straipsnio 2 punkto taikymo sritį pagal nacionalines proceso taisykles dėl priimtimumo.

41. Aišku, nacionalinės procedūros taisyklės gali riboti galimybę iškelti bylą dėl garantijos arba trečiųjų šalių įtraukimo teisme, kompetentingame nagrinėti pagrindinę bylą.

39. Ieškovės, Komisija ir Italija remiasi Teisingumo Teismo teiginiu byloje *Hagen*, kad „bylos dėl laidavimo ar garantijos atveju 6 straipsnio 2 punktas tik nurodo, kuris teismas turi jurisdikciją, tačiau nekalba apie vadinamąsias priimtimumo sąlygas“, ir kad

42. Tačiau iš bylos *Hagen*⁸ išplaukia, kad nacionalinis teismas negali taikyti nacionalinių taisyklių dėl priimtimumo, jeigu jos gali suvaržyti Konvencijoje įtvirtintų taisyklių dėl jurisdikcijos taikymą.

7 — 1990 m. gegužės 15 d. Sprendimas (C-365/88, Rink. p. I-1845, 18 ir 19 punktai).

8 — 20 punktas.

43. Vadinas, 6 straipsnio 2 punktas yra taikomas nustatant jurisdikciją bylose tarp draudikų dėl garantijos arba trečiosios šalies įtraukimo, kaip tokias bylas apibrėžia nacionalinės proceso taisyklės. Atsižvelgiant į glaudų ryšį tarp šių bylų ir pagrindinės bylos, jos taikymas yra galimas, tik jei nėra įrodymų, kad pagrindinė byla buvo iškelta tik siekiant pašalinti atsakovą byloje dėl garantijos arba trečiosios šalies įtraukimo iš teismo, kuris kompetentingas nagrinėti bylą, jurisdikcijos.

Išvada

44. Todėl, mano manymu, Teisingumo Teismas turėtų duoti tokius atsakymus į *Cour de Cassation* klausimus:

- „1. Draudimo byloms, susijusioms su tariamai dvigubu draudimu, tarp draudikų dėl garantijos arba trečiosios šalies įtraukimo netaikomos 1968 m. rugsėjo 27 d. Briuselio konvencijos su pakeitimais II antraštinės dalies 3 skirsnio nuostatos dėl bylų, susijusių su draudimu.
2. Šios konvencijos 6 straipsnio 2 punktas yra taikomas nustatant jurisdikciją bylose tarp draudikų dėl garantijos arba trečiosios šalies įtraukimo, kaip tokias bylas apibrėžia nacionalinės proceso taisyklės. Taikymas yra galimas tokiu atveju, jei nėra įrodymų, kad pagrindinė byla buvo iškelta siekiant pašalinti atsakovą byloje dėl garantijos arba trečiosios šalies įtraukimo iš teismo, kuris kompetentingas nagrinėti bylą, jurisdikcijos.

Nacionalinės taisyklės dėl priimtumo gali būti taikomos tiek, kiek tai nesumažina Konvencijos veiksmingumo.“